

Powstanie Wielkopolskie

<https://pw.ipn.gov.pl/pwi/pamiec/materialy-edukacyjne/20227,Powstanie-Wielkopolskie-19181919.html>
26.04.2024, 21:21

Powstanie Wielkopolskie 1918–1919

Wystawa *Powstanie Wielkopolskie 1918–1919* została przygotowana w poznańskim oddziale IPN w ramach projektu wystawienniczego „Wystawy Elementarne IPN”.

Na planszach wystawy przedstawiono podstawowe zagadnienia związane z powstaniem: jego genezę z uwypukleniem działań organicznikowskich przygotowujących społeczeństwo polskie Poznańskiego do odzyskania niepodległości, wybuch powstania z podkreśleniem jego spontaniczności związanej z przyjazdem do Poznania Ignacego Jana Paderewskiego, a także jego przebieg, tak od strony militarnej, jak i dyplomatycznej.

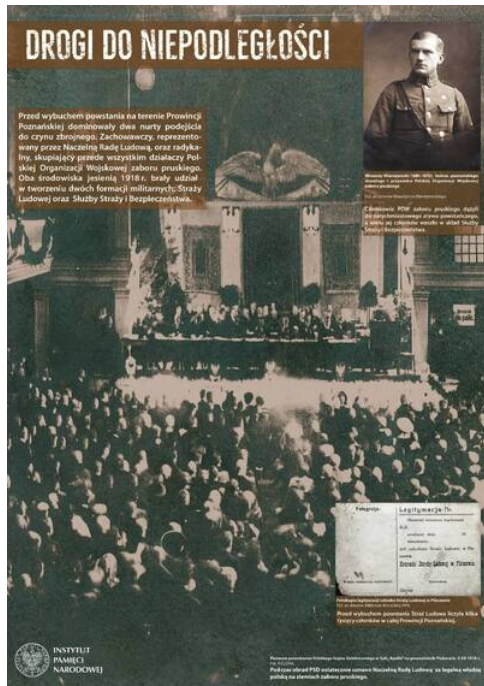
autor: Marcin Podemski

koncepcja graficzna serii: Aleksandra Kaiper-Miszułowicz

opracowanie graficzne: Karolina Zielazek-Szeska

recenzja: dr hab. Filip Musiał, dr Piotr Grzelczak

Pliki wystawy w formacie B1 (100 x 70 cm) oraz A3 można pobrać i wydrukować we własnym zakresie.

PADEREWSKI W POZNANIU

Wielki Paderewski do Poznania wrócił w czasie wojny, w celu podjęcia misji kulturalnej i politycznej. W tym czasie odwiedził także Poznań, gdzie w 1918 roku wygłosił wykład w Pałacu Sztuki.

[...] Podługich ścieżek nie wolno Ciżryzna się odraża. Odbudował się musi na tych terenach poddawanych, nie którzy tu przeważa budowa państwa. Żadne, najmniej zorganizowane stronnictwo Ciżryzna, odbudował. Na żal. Do tego dnia trzeba jedności i zgody wszystkich, miłości i siły, wiary i zaparcia się samego siebie, do tego czasu potrzeba wszystkim sił i wszystkich serc. Zgody [...]

(Fragment z przemowy J. J. Paderewskiego wygłoszonej w Poznaniu 20 XII 1918 r.)

INSTITUT PAŃCŁY NARODOWEJ

WIELKI DZIEŃ - 27 GRUDNIA 1918

27 XII 1918 r., zorganizowano w Poznaniu dzień manifestacji: polską z kilkoma tysiącami polskich dzieci, oraz niemiecką, w której obok cywilów uczestniczyli także niemieccy żołnierze. Spotkanie w godzinach popołudniowych przed liceum odbyła się demonstracja (już bez udziału dzieci) uważa się za początek wybuchu powstania. W ramach powstania przetrwały straż. Jego następstwem będzie rozpoczęcie walk na terenie Poznania.

INSTITUT PAŃCŁY NARODOWEJ

ZDOBYCIE ŁAWICY

W ciągu dwóch dni praktycznie cały Poznań został opanowany przez sily powstańcze. Jedynym ważnym punktem nie zdobytym podczas grudniowych dni było podpoznańskie lotnisko na Ławicy. Ostatecznie 6 I 1919 r., na rozkaz pierwszego głównodowodzącego powstania majora Stanisława Taczaka, ławica i miejsce zostało osiem dniem zajęte przez powstańców.

INSTITUT PAŃCŁY NARODOWEJ

DO BRONI! WSZYSCY DO BRONI!

[...] A gdy zagrzmi rozkaz gromki: Pierzchnij jako ptactwo wronę, Rojmy chowajcie czujnie za sobą. Wielkopolskiej czujcie za sobą [...]

(R. Wilkanowicz, „Zwycięzcy naszych Szwabów”)

INSTITUT PAŃCŁY NARODOWEJ

WOJSKO WIELKOPOLSKIE

Sukcesy w pierwszych dwóch tygodniach walk nie wyeliminowały jednak problemów związanych z dobrowolną formą uczestnictwa w powstaniu. Pomimo entuzjastycznej dyscypliny i regularnego szkolenia stały na niskim poziomie. Ochotniczy charakter oddziałów zakuszył się wraz z ogłoszeniem poboru do Wojska Wielkopolskiego. Jego twórcą był przybyły z Warszawy nowy głównodowodzący, gen. Józef Dowbor-Mułowicz.

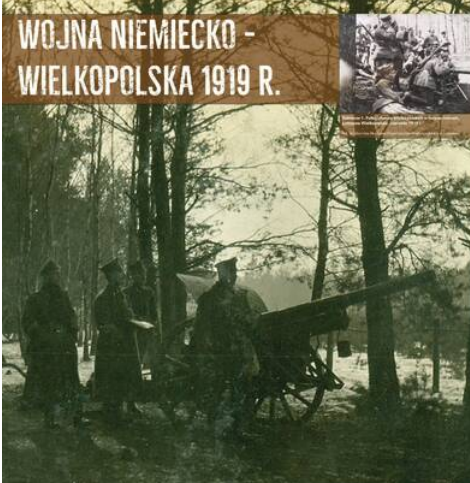

Wojny domowe, mimo powściągliwej, ostrożnej i zalesionej ze względu na trudności w dostawie żywności i amunicji, przetrwały do czasu zakończenia wojny. W tym czasie wojsko wielkopolskie przetrwało, mimo trudnych warunków wojennych.

INSTITUT PAMIĘCI NARODOWEJ

WOJNA NIEMIECKO - WIELKOPOLSKA 1919 R.

Rozpoczęta przez Niemców z początkiem lutego 1919 r. kontrofensywa na całej linii frontu była następstwem do wojny niemiecko - wielkopolskiej. Najkrwawsze boje toczyły się na froncie północnym i zachodnim, w walki na tych terenach znaczone były bitwy: pod Krynin, Łabiszynem, Szubinem, Wielkim Grójcem, Nową Wsią Ząbką, Babimostem, Kargoma...

INSTITUT PAMIĘCI NARODOWEJ

DYPLOMACJA

Wskutek zabiegów polskiej dyplomacji oraz wsparcia Francji (ogromna rola marszałka Ferdynanda Foch'a), Niemcy zostały zmuszone do zawarcia rozejmu w Trewerze (16 I 1919 r.), a podpisanego 28 VI 1919 r. traktatu pokojowego w Wersalu ostatecznie ustalił kształt polskiej granicy zachodniej. Sukces w postaci przyłączenia do Polski prawie całej Prowincji Poznańskiej był następstwem zwycięskiego zrywu Wielkopolan oraz aktywności w Paryżu polskich dyplomatów.

INSTITUT PAMIĘCI NARODOWEJ

BILANS POWSTANIA

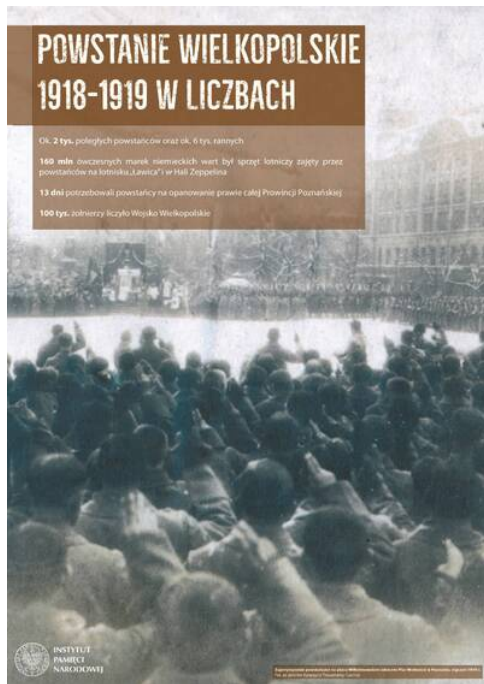
Powstanie Wielkopolskie 1918-1919 było zrysem racjonalistycznym społeczeństwa polskiego, w którym ucieleśniało się marzenie kilku pokoleń Polaków o wojennej walce wszystkich grup społecznych - «Wszyscy i wszyscy». Szacuje się, że procentowy udział w oddziałach zbrojnych społeczeństwa polskiego Prowincji Poznańskiej osiągnął nawet 36%. Ok. 2 tys. z nich poległo w powstańczych walkach.

12^A ESKADRA WYWIADOWCZA

INSTITUT PAMIĘCI NARODOWEJ

Pliki do pobrania

[Panele wystawy "Powstanie Wielkopolskie 1918-1919" - format B1 \(pdf, 26.74 MB\)](#)

[Panele wystawy "Powstanie Wielkopolskie 1918-1919" - format A3 \(pdf, 32.41 MB\)](#)

[Materiały edukacyjne do wystawy elementarnej \(pdf, 6.19 MB\)](#)

[nagranie do materiałów edukacyjnych \(mp3, 3.98 MB\)](#)

[Powstanie Wielkopolskie - B1 - j. angielski \(pdf, 25.21 MB\)](#)

[Powstanie Wielkopolskie - B1 - j. niemiecki \(pdf, 9.11 MB\)](#)

Powiązane informacje

**Broszura edukacyjna do wystawy
elementarnej Powstanie
Wielkopolskie 1918-1919**

